

Poultry production in a war zone

When tanks rolled through the farm gates, many farms in Sumy suffered.

“On 24 February we woke up to a war and soon thereafter Russian tanks rolled through the front gate of the poultry farm. With roadblocks between feed plant and farm, egg production became next to impossible,” says Oleksandr Strilets, owner of the Ptahoprodukt group of companies, in an exclusive interview with *Poultry World*.

Special report

By Kateryna Kuharchuk

The Sumy region is located in the eastern part of Ukraine. It borders Russia in the north and was immediately occupied by the Russian military on 24 February, with heavy fighting for individual cities. The territory was liberated from the occupiers on 4 April. During the occupation the Russian army killed more than 100 people and several dozen more went missing. In addition to human casualties, businesses also suffered losses. Companies were shelled, looted, office and production equipment were taken away. One of the companies that fell under the Russian occupation was one of the poultry farms of the Ptahoprodukt group of companies. The firm includes two poultry farms (6 and 10 hectares, respectively) and one compound feed plant. The poultry farm in the village of Vilshana came under attack and was eventually occupied. Owner Oleksandr Strilets comments on the unprecedented situation: “You try to run the business as best as you can, but no managerial decision will work against a tank”.

Roads blocked

The sites of the company are located in two villages: Lypova Dolyna and Vilshana. The distance between them is 42 km. However, as enemy troops controlled all the roads, it was impossible to deliver compound feed to the poultry farm in Vilshana safely. Russian checkpoints littered the roads and the Vilshana layer farm found itself cut off from supply

from any direction. Likewise, it was practically impossible to deliver raw materials to the feed plant in Lypova Dolyna. “Drivers refused to go for raw materials because they feared for their lives. We witnessed civilian vehicles being fired on by tanks and machine guns. Some drivers who transported bread or flour have never returned. We could not force people to risk their lives and drive under fire,” Oleksandr Strilets explains.

Strilets realized that the poultry farm had only enough feed in stock for 2-3 days. After which it was highly likely that the birds would starve. The factory was held hostage in both a military and a logistical sense. “That’s why on the third day, I decided to try the entire route myself, check all the roadblocks, and demonstrate to the workers that there are relatively safe routes. The employees were surprised to see me but realized that it was possible to drive. After that, the director of the poultry farm, Mykhailo Bepalyi, persuaded the driver to deliver raw materials. Provided that they could drive together,” the owner adds. There was a 10 tonne truck available at the factory at the time and it became the only vehicle used, almost around the clock, for transporting limestone, compound feed and finished products. They operated this way for nearly a month: in the morning, they transported feed from Lypova Dolyna and delivered eggs to the city of Sumy in the afternoon. Then they went to other towns and neighbouring regions for raw materials. Work was further complicated not only by roadblocks but also by a curfew. It was introduced throughout Ukraine and in some cities or regions it could last several days. So, it was forbidden to travel by car between 9.00 pm and 5.00 am. And working 24/7 was illegal as well as assumed to be highly dangerous. Thus, what used to be transported by 3-4 trucks had to be squeezed into one truck.

Occupation of the farm

Circumventing roadblocks seemed almost child’s play compared to what was in store for Ptahoprodukt. Strilets explains: “Our biggest challenge was the Russian military’s direct attack on the farm. More than 100 vehicles with military equipment entered the factory grounds, it was a shock for everyone. The Russian forces invaded at the end of the working day. The gate was demolished with a tank and their equipment was all over the place. The occupiers camped there for the night. The factory guard was locked in a room and his phone was taken away.” At that time, the farm housed 30,000 day-old chicks as well as producing layers. Russian soldiers occupying the poultry farm vandalised the cage equipment, tampered with feeding and ventilation systems, and slept on bags of compound feed. The chickens were thrown out of the cages and the temperature in the chick houses dropped below critical, substantially increasing mortality.

“We had cut chicken carcasses for sale – they ate them. They made fires in the buildings and used them as bonfires to roast the meat. We also held a stock of five cubic metres of diesel fuel to heat the chicken houses. They stole all that fuel. The asphalted ground of the factory terrain was completely destroyed. To restore it would require 5 million UAH (US\$ 135,000) so we are currently walking in the mud. They also took all the cash I had

withdrawn the day before in Sumy. The documents were burned as they used them to warm themselves. Computers and servers were taken away as well. And on top of that, they left behind tripwires all over the terrain,” the owner of Ptahoprodukt lists the losses. Fortunately, the occupiers continued on their way soon. Oleksandr Strilets notes that had the occupation lasted longer, the destruction would have been more significant, and the situation could have been like the poultry farm in Chornobayivka. Where a real tragedy occurred: four million adult chickens and 700,000 young chicks were starved to death by the Russian occupiers. They turned off the electricity, prohibiting employees from working and wouldn't even let them dispose of dead birds.

Reflection

The owner of Ptakhoprodukt says that working under the occupation is about often having to make hard decisions within limited time frames. Under such conditions, the most important thing is when the company's top management is highly motivated and determined to work. Then the staff do not give up, and practical solutions are found to situations that nobody could have predicted. On 5 March, in the middle of the occupation, 50,000 new chicks should have been delivered. “Since the amount of feed was limited, before accepting 50,000 new chicks, we decided to change the diet of the adult livestock, limiting both volumes and nutrition level. Any change, however, sets a chain reaction in motion – modifications to the feed composition, adjustments in logistics, redistribution of resources, and more. When we realized that the issue with feed on the farm was critical, we accepted that the most tactical decision at the time was to let the existing flock ‘moult’. They had eaten poorly for a few days anyway and then as soon as we got the feed, we started having to deal with moulting. The farm workers considered this is a violation of proper animal husbandry. But, owing to that, we managed to save the flock.”

After six weeks of occupation the Russians were driven out of the Sumy area by Ukrainian forces but that didn't mean an end to the struggles. One of the most immediate issues was the tripwires left behind by the Russian troops which meant that none of the employees could enter the grounds. Everyone was afraid of possibly detonating them. It was the director of the poultry farm, Mykhailo Bepalyi, who took control of the situation. He surveyed the area covered with tripwires, worked out a safe route and the employees followed him. Strilets: “The first thing they did was catch chickens and put them back in cages. They then defrosted the heaters to warm up the premises and started other production processes. They managed to save quite a lot of chickens and chicks. Although about 10-15% of the 30,000 chickens died.” Despite the production efficiency decreasing somewhat, the feed mill and poultry farms are continuing to function. “We managed to restore sales markets in the Sumy region, Kharkiv and Kyiv. And just the other day, a new batch of 50,000 chickens was delivered, marking a new start”, Strilets concludes.

Produkcja drobiu w strefie działań wojennych

Kiedy czołgi przetoczyły się przez bramy farm, ucierpiało wiele gospodarstw w Sumach.

"24 lutego obudziliśmy się z wojną i wkrótce potem rosyjskie czołgi wjechały przez bramę frontową fermy drobiu. Z powodu blokady dróg między zakładem paszowym a fermą produkcja jaj stała się prawie niemożliwa" - mówi Oleksandr Strilets, właściciel grupy firm Ptahoprodukt, w ekskluzywnym wywiadzie dla Poultry World.

Raport specjalny

Kateryna Kuharchuk

Region Sumy znajduje się we wschodniej części Ukrainy. Od północy graniczy z Rosją i 24 lutego został natychmiast zajęty przez wojska rosyjskie, podczas ciężkich walk o poszczególne miasta. Terytorium zostało wyzwolone od okupantów 4 kwietnia. Podczas okupacji wojska rosyjskie zabiły ponad 100 osób, a kilkadziesiąt kolejnych zaginęło. Oprócz ofiar w ludziach, straty poniosły również przedsiębiorstwa. Firmy były ostrzeliwane, plądrowane, zabierano sprzęt biurowy i produkcyjny. Jedną z firm, która znalazła się pod okupacją rosyjską była jedna z ferm drobiu grupy firm Ptahoprodukt. W skład firmy wchodziły dwie fermy drobiu (odpowiednio 6 i 10 ha) oraz jedna mieszalnia pasz. Ferma drobiu we wsi Vilshana została zaatakowana i ostatecznie zajęta. Właściciel Oleksandr Strilets komentuje bezprecedensową sytuację: "Starasz się prowadzić firmę jak najlepiej, ale żadna decyzja kierownicza nie zadziała przeciwko czołgowi".

Drogi zablokowane

Placówki firmy znajdują się w dwóch miejscowościach: Lypova Dolyna i Vilshana. Odległość między nimi wynosi 42 km. Ponieważ jednak wojska wroga kontrolowały wszystkie drogi, nie można było bezpiecznie dostarczyć mieszanki paszowej do fermy drobiu w Wilszanie. Drogi były usiane rosyjskimi punktami kontrolnymi i ferma drobiu w Vilshanie została odcięta od dostaw z każdego kierunku. Podobnie praktycznie niemożliwe było dostarczenie surowców do wytwórni pasz w Łypowej Dolinie. "Kierowcy odmówili wyjazdu po surowce, bo obawiali się o swoje życie. Byliśmy świadkami ostrzeliwania cywilnych pojazdów przez czołgi i karabiny maszynowe. Niektórzy kierowcy, którzy przewozili chleb lub mąkę, nigdy nie wrócili. Nie mogliśmy zmusić ludzi do ryzykowania życia i jazdy pod ostrzałem" - wyjaśnia Oleksandr Strilets.

Strilets zdawał sobie sprawę, że ferma drobiu miała w zapasie tylko na 2-3 dni. Po tym czasie istniało duże prawdopodobieństwo, że ptaki będą głodować. Zakład był zakładnikiem zarówno w sensie militarnym, jak i logistycznym. "Dlatego trzeciego dnia postanowiłem sam wypróbować całą

trasę, sprawdzić wszystkie blokady drogowe i zademonstrować pracownikom, że istnieją względnie bezpieczne drogi. Pracownicy byli zaskoczeni moim widokiem, ale zrozumieli, że można jechać. Po tym dyrektor fermy drobiu, Mychajło Bespałyi, namówił kierowcę na dostawę surowców. Pod warunkiem, że będą mogli jeździć razem - dodaje właściciel. W zakładzie była wtedy dostępna 10-tonowa ciężarówka i stała się ona jedynym pojazdem wykorzystywanym, niemal przez całą dobę, do transportu kamienia wapiennego, mieszanek paszowych i gotowych produktów. Działali w ten sposób przez prawie miesiąc: rano przewozili paszę z Łypowej Doliny, a po południu dostarczali jajka do miasta Sumy. Potem jeździli do innych miast i sąsiednich regionów po surowce. Pracę dodatkowo utrudniały nie tylko blokady dróg, ale także godzina policyjna. Została ona wprowadzona na całej Ukrainie i w niektórych miastach czy regionach mogła trwać nawet kilka dni. Zabronione było więc podróżowanie samochodem między 21.00 a 5.00 rano. A praca 24/7 była nielegalna, jak również zakładano, że jest wysoce niebezpieczna. Dlatego to, co kiedyś było przewożone przez 3-4 ciężarówki, musiało być ściśnięte w jednej ciężarówce.

Okupacja farmy

Omijanie blokad dróg wydawało się niemal dziecinnie proste w porównaniu z tym, co czekało na Ptahoprodukt. Strilets wyjaśnia: "Naszym największym wyzwaniem był bezpośredni atak rosyjskiego wojska na farmę. Ponad 100 pojazdów z wyposażeniem wojskowym wjechało na teren gospodarstwa, to był szok dla wszystkich. Rosyjskie siły wtargnęły pod koniec dnia roboczego. Brama została zdemolowana czołgiem, a ich sprzęt był wszędzie. Okupanci obozowali tam na noc. Strażnika fabryki zamknięto w pokoju i zabrano mu telefon". W tym czasie na fermie znajdowało się 30 000 jednodniowych piskląt, a także odbywała się produkcja niosek. Rosyjscy żołnierze okupujący fermę drobiu dewastowali wyposażenie klatek, manipulowali przy systemach karmienia i wentylacji, spali na workach z mieszanką paszową. Kurczaki były wyrzucane z klatek, a temperatura w kurnikach spadła poniżej krytycznej, znacznie zwiększając śmiertelność.

"Mieliśmy na sprzedaż pocięte tuszki kurcząt - zjadali je. Rozpalali ogniska w budynkach i używali ich jako ogniska do pieczenia mięsa. Posiadaliśmy również zapas pięciu metrów sześciennych oleju napędowego do ogrzewania kurników. Ukradli całe to paliwo. Asfaltowa nawierzchnia terenu fabryki została całkowicie zniszczona. Przywrócenie go do stanu pierwotnego wymagałoby 5 milionów UAH (135 000 USD), więc obecnie chodzimy po błocie. Zabrali też całą gotówkę, którą wypłaciłem dzień wcześniej w Sumach. Dokumenty zostały spalone, ponieważ używali ich do ogrzania się. Zabrano również komputery i serwery. A na dodatek zostawili po sobie na całym terenie druty pułapki" - wylicza straty właściciel Ptahoproduktu. Na szczęście okupanci wkrótce ruszyli w dalszą drogę. Oleksandr Strilets zauważa, że gdyby okupacja trwała dłużej, zniszczenia byłyby większe, a sytuacja mogłaby przypominać fermę drobiu w Chornobayivce. Gdzie doszło do prawdziwej tragedii: cztery miliony dorosłych kurcząt i 700 tysięcy młodych piskląt zostało zagłodzonych przez rosyjskich okupantów. Wyłączyli prąd, zakazali pracownikom pracy i nie pozwolili nawet pozbyć się martwych ptaków.

Refleksja

Właściciel firmy Ptahoprodukt mówi, że praca pod okupacją polega na częstej konieczności podejmowania trudnych decyzji w ograniczonych ramach czasowych. W takich warunkach najważniejsze jest, gdy najwyższe kierownictwo firmy jest mocno zmotywowane i zdeterminowane do pracy. Wtedy pracownicy nie poddają się, a w sytuacjach, których nikt nie mógł przewidzieć, znajdują się praktyczne rozwiązania. 5 marca, w środku okupacji, należało dostarczyć 50 tys. nowych piskląt. "Ponieważ ilość paszy była ograniczona, przed przyjęciem 50 tys. nowych piskląt

postanowiliśmy zmienić dietę dorosłego inwentarza, ograniczając zarówno jej ilość, jak i poziom żywienia. Każda zmiana uruchamia jednak reakcję łańcuchową - modyfikacje składu paszy, dostosowania w logistyce, redystrybucję zasobów i inne. Kiedy zdaliśmy sobie sprawę, że problem z paszą na farmie jest krytyczny, zaakceptowaliśmy, że najbardziej taktyczną decyzją w tym czasie jest pozwolić istniejącemu stadu na "pierzenie". Przez kilka dni i tak słabo jadły, a potem, gdy tylko dostaliśmy paszę, zaczęliśmy mieć do czynienia z pierzeniem. Pracownicy gospodarstwa uważali, że jest to naruszenie zasad prawidłowej hodowli zwierząt. Ale dzięki temu udało nam się uratować stado".

Po sześciu tygodniach okupacji Rosjanie zostali wyparci z okolic Sumy przez siły ukraińskie, ale nie oznaczało to końca walk. Jedną z najpilniejszych kwestii były pozostawione przez wojska rosyjskie wyzwalacze min pólapek, które oznaczały, że żaden z pracowników nie mógł wejść na teren. Wszyscy obawiali się ewentualnej ich detonacji. Sytuację opanował dyrektor fermy drobiu Mychajło Bespałyj. Zbadał teren pokryty pułapkami Bepalyi: "Pierwszą rzeczą, którą zrobili, było złapanie kurczaków i umieszczenie ich z powrotem w klatkach. Następnie rozmrozili grzejniki, aby ogrzać pomieszczenia i rozpoczęli inne procesy produkcyjne. Udało im się uratować sporo kurcząt i piskląt. Chociaż około 10-15% z 30 tysięcy kurczaków padło." Pomimo nieco zmniejszającej się wydajności produkcji, wytwórnia pasz i fermy drobiu nadal funkcjonują. "Udało nam się przywrócić rynki zbytu w regionie Sumy, Charkowie i Kijowie. I właśnie niedawno dostarczono nową partię 50 000 kurczaków, oznaczając nowy początek" - podsumowuje Strilets.